

**Вищий навчальний заклад «Приватне акціонерне товариство
«Львівський інститут менеджменту»**

Кафедра менеджменту та міжнародного бізнесу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень
галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
спеціальність	073 «Менеджмент»
освітньо-професійна програма	«Менеджмент організацій і адміністрування»
кількість кредитів ЄКТС	3,5 (105 год.)
форма навчання	очна (денна), заочна
компонент освітньо-професійної програми	нормативна
цикл підготовки	професійний
мова викладання	українська

Керівник курсу:

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, вчене звання	Живко Зінаїда Богданівна, доктор економічних наук, професор
Контактний телефон	063-140-10-96
E-mail:	professor2007@ukr.net
Адреса викладання дисципліни	вул. Ліська, 16, м. Львів, 79018 кафедра менеджменту та міжнародного бізнесу Львівський інститут менеджменту
Кафедра, за якою закріплена дисципліна	кафедра фундаментальних економічних та природничих дисциплін
Графік консультацій	згідно графіку консультацій

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів 3,5 / 105 год., із них:

Лекції (год.) – 16

Семінарські заняття (год.) – 0

Практичні заняття (год.) – 16

Самостійна робота (год.) – 73

Форма підсумкового контролю успішності навчання - екзамен

Дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» спрямована на формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес у соціальних науках, ознайомлення студентів з основними сучасними методологічними концепціями, основами методології наукового пізнання та методикою наукових досліджень у соціальних науках. Опанування дисципліною сприяє усвідомленню цілей соціального міждисциплінарного наукового дослідження, усвідомленню особистісних та пізнавальних навичок, необхідних для реалізації власного дослідницького потенціалу; ознайомленню з особливостями їх відпрацювання у процесі професійного навчання, формуванню наукової та методологічної культури; відпрацюванню практичних вмінь, спрямованих на виконання кваліфікаційних досліджень та наукових робіт (тези, статті, дисертації) як підсумку соціального дослідження.

Аналізуються методи, методика та методологія науки як технології застосування міждисциплінарного підходу у соціології, визначається специфіка організації науково-дослідницької роботи соціолога у її порівнянні з дослідженнями в галузі гуманітарних та природничих наук. Розкривається роль інтелектуальної власності як складової інтелектуального капіталу, формується повага до авторського права та вміння захищати авторське право при проведенні власної наукової діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є проведення самостійних наукових досліджень у межах написання магістерської роботи.

Мета вивчення дисципліни – ознайомлення студентів з основними теоретичними принципами та практичними прийомами здійснення наукової діяльності. Наукові дослідження, їх результати є невід’ємними складниками структури сучасного життя людського суспільства, носіями та показникам рівня цивілізації та культури.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни є

- ознайомити студентів із місцем та роллю науки у сучасному суспільстві;
- розглянути особливості розвитку наукових знань;
- розкрити особливості наукового пояснення соціальної реальності;
- сприяти збагаченню професійних знань студентів у застосування наукових методів.

Навчальний контент

№з/п	Теми	Результати навчання
1.	Тема 1. Методологія: сутність, зміст, поняття. Проблеми наукового пізнання	Знати : - на <i>понятійному рівні</i> – сутність, структуру, функції сучасної науки, її місце в житті суспільства та роль у навчальному процесі; - на <i>фундаментальному рівні</i> – процеси розвитку наукових знань; - на <i>практичному рівні</i> – можливості застосування різноманітних наукових методів та методик досліджень. Вміти : - на <i>відтворювальному рівні</i> – розуміти та використовувати основні досягнення сучасної
2.	Тема 2. Логічні основи наукового пізнання, методологія та методика наукової роботи.	
3.	Тема 3. Концептуальні основи наукового дослідження	
4.	Тема 4. Організація наукових робіт	
5.	Тема 5. Вибір напрямку та послідовність наукових досліджень	

6.	Тема 6 . Методи наукових досліджень	науки сфері менеджменту; - <i>на евристичному рівні</i> – аналізувати особливості сфери управління з використанням методології та методів наукових досліджень.
7.	Тема 7. Основні етапи та форми процесу наукового дослідження.	
8.	Тема 8. Рівні та методи наукового дослідження.	

Методичне забезпечення навчальної дисципліни

1. Навчальна та робоча програми.
2. Навчальний посібник, підручник, курс лекцій, презентації.
3. Методичні рекомендації до семінарських занять із курсу.
4. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.
5. Завдання для контрольних робіт та питання на іспит.

Компетентності та результати навчання згідно ОПП, формуванню яких сприяє дисципліна

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.
----	--

Загальні компетентності:

ЗК 01	Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК 02	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК 03	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
ЗК 05	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК 06	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 07	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні компетентності:

СК 01	Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.
СК 02	Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани.
СК 03	Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту.
СК 05	Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
СК 09	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

Програмні результати навчання:

ПРН 01	Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.
ПРН 02	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.
ПРН 07	Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.
ПРН 11	Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу.

Політика оцінювання

Політика оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється з дотриманням принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи слід здавати у зазначені терміни. За порушення термінів здачі завдань знижується бал. Перескладання тем відбувається із дозволу навчального відділу за наявності поважних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час підсумкового контролю та іспиту заборонене (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо відвідування. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. За відвідування 1 лекції / 1 практичного заняття нараховується 1 бал. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно із погодженням викладача, у цьому випадку за відвідування лекційних та практичних занять бали нараховуються за результатами тестування по темі лекції / практичного заняття.

До відома студентів шкала і критерії оцінювання доводиться на першому занятті з дисципліни:

Шкала та критерії оцінювання знань студентів з курсу Методологія та організація наукових досліджень

Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
5 «відмінно» (90-100 балів)	Виявили відмінні теоретичні знання з дисципліни, глибоке розуміння матеріалу, вичерпні та аргументовані відповіді на всі питання, вільно володіють методами виконання практичних завдань, їх безпомилковим вирішенням, чітко та логічно будують і аргументовано обґрунтовують позицію щодо вирішення проблем документування управлінської діяльності, застосування науково-методологічного інструментарію при прийнятті управлінських рішень.
4 «добре» (82-89 балів)	Повністю опанували програмний матеріал, вільно користуються ним при розв'язанні обумовлених навчальною програмою практичних завдань, вичерпно висвітили коло питань, передбачених контрольним випробуванням, здатні самостійно поповнювати та оновлювати знання в процесі подальшої навчальної і практичної діяльності, орієнтуються в джерелах відповідної фахової, наукової та навчальної інформації.
4 «добре» (74-81 балів)	Достатні теоретичні знання з дисципліни та вміння виконувати типові практичні завдання. Мають місце окремі помилки у відповідях на поставлені питання. Відсутність чіткої аргументованої позиції при виконанні ситуаційних вправ та вирішенні практичних завдань.
3 «задовільно» (64-73 балів)	Виявили знання основного програмного матеріалу в обсязі, достатньому для їх подальшої навчальної та професійної діяльності, здатні виконувати практичні завдання, передбачені програмою навчальної дисципліни,

	ознайомлені зі змістом основної і рекомендованої літератури, проте припустились у відповідях на контрольні запитання незначних помилок, і як правило, спроможні за допомогою викладача виправити допущені помилки.
3 «задовільно» (60-63 балів)	Мінімально допустимий рівень теоретичних знань з дисципліни. Володіння основним понятійним апаратом. Можливість вирішення окремих практичних завдань за допомогою викладача. Неповна відповідь на поставлені питання із допущенням суттєвих помилок.
2 «незадовільно» (35-59 балів) (з можливістю повторного складання)	Суттєві прогалини в знаннях з основного програмного матеріалу, припустились принципових помилок у відповідях на поставлені під час контрольного випробування запитання, показали недостатній рівень теоретичних знань, слабе володіння поняттями і категоріями дисципліни, невміння вирішувати практичні завдання навіть з підтримкою викладача.
2 «незадовільно» (1-34 балів) (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Відсутність теоретичних знань та практичних навичок з дисципліни

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: базові знання з дисциплін: «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економіка підприємства», «Статистика», «Економічний аналіз», «Менеджмент», «Маркетинг», що необхідні для опанування компетентностями.

Постреквізити: знання, отримані під час вивчення навчальної дисципліни, будуть використовуватись при опануванні: «Управління якістю», «Управління проектами», «Фінансовий менеджмент», «Стратегічний менеджмент», а також при проходженні виробничої практики та підготовці кваліфікаційної роботи.

Рекомендована література

Базова:

1. Азарова А.О., Міронова Ю. В. Методологія і організація наукових досліджень : конспект лекцій . Вінниця : ВНТУ, 2022. 60 с.

2. Афанасьєв А.І., Жарких В. Ю. Філософія та методологія наукових досліджень : конспект лекцій. Одеса, 2023. 115 с. 2.

3. Барвінок Н.В. Картографічний метод дослідження як один з методів наукових досліджень. Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: зимові диспути : тези доп. II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Дніпро 4–5 лют. 2021 р.). Дніпро, 2021. С. 193–195. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/13837> (дата звернення: 09.08.2024).

4. Бориченко К. В., Гудзь А. О. Панфілов О. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2022. 48 с. DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.22511>

5. Бориченко К. В., Гудзь А. О., Панфілов О. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч.-метод. посіб для здобувачів вищої освіти 1 курсу магістрат. ф-ту адвокатури та антикорупц. діяльності [Електронне видання] / К. В. Бориченко, А. О. Гудзь, О. Є. Панфілов. Одеса : Фенікс, 2022. 48 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/22511>

6. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Тернопіль : Осадця Ю.В., 2022. 208 с.

7. Галян О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч.-метод. вид. / О. В. Галян. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 26 с.

8. Єршова Н. Ю. Основи наукових досліджень : текст лекцій. Харків : НТУ «ХПІ», 2021. 95 с.

9. Ковтун Наталія. Методологія наукових досліджень. Навчально-методичний посібник для магістрантів спеціальності 033 Філософія. Видання 2-ге, доповнене і доопрацьоване. Житомир, 2024. 130 с.

10. Лаппо В. В. Основи педагогічних досліджень : навч.-метод. посіб. 2-ге вид., перероб. та допов. Івано Франківськ : НАІР, 2021. 276 с.

11. Медвідь В.Ю., Данько Ю.І., Коблянська І.І. Методологія та організація наукових досліджень(у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020.220с

12. Методологія наукового дослідження : електрон. навч.-метод. посібник / уклад. А. Г. Грітченко. Умань : УДПУ, 2022. 229 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/15628> (дата звернення: 10.08.2024).

13. Мороховець Г. Ю., Лисанець Ю. В., Кайдашев І. П. Методологія наукового пошуку. Вступний курс : навч. посіб. Полтава, 2023. 229 с.

14. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посіб. / О. Г. Романовський [та ін.]. Харків : Іванченко І. С., 2022. 150 с.

15. Пихтіна Н. П. Методологія психолого-педагогічних досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 315 с.

16. Поліщук І. Є., Галіченко М. В. Філософія та методологія науки у контексті сучасної університетської освіти. *Перспективи*. 2021. № 4. С. 146–152.

17. Поліщук О. П. Методологія наукових досліджень: базові поняття, тести та інструктивно-методичні вказівки до їх виконання : [навч.-метод. посіб.]. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2023. 17 с.

18. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України. URL : www.liga.kiev.ua

19. Ребуха Л. З. Методологія наукових досліджень: способи пошуку та опрацювання наукової інформації. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький, 2022. Вип. 189. С. 59–62. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-1-189-59-62>

20. Рудковська О., Гусельцева Д. Є. До питання класифікації методів наукових досліджень. *Права людини в епоху цифрових трансформацій : [матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 лют. 2022 р.]* / Нац. авіац. ун-т. Тернопіль, 2022. Т. 1. С. 109–110. URL: <http://surl.li/pbnsb> (дата звернення: 10.07.2024).

21. Самсонов В. В., Сільвестров А. М., Тачиніна О. М. Методологія наукових

досліджень та приклади її використання : навч. посіб. Київ : Нац. ун-т харч. технологій, 2022. 385 с.

22. Слюсаренко, М. (2021). Поняття «методологія» в контексті навчальної дисципліни про організацію наукового дослідження. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. Умань, 2021. Вип. 4. С. 87–94. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.4.2021.250159>

23. Староста В. І. Методологія наукових досліджень : навч.-метод. посіб. для самостійної роботи здобувачів освіти. Вид. 2-е, випр. і допов. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2023. 72 с.

24. Фурман А. Авторська програма із дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». *Психологія і суспільство*. 2023. № 1. С. 209–244. DOI: <https://doi.org/10.35774/pis2023.01.209>

Допоміжна:

25. Alazzam, F. A. F., Tubishat, B. M. A.-R., Storozhuk, O., Poplavska, O., & Zhyvko, Z. (2024). Methodical approach to the choice of a business management strategy within the framework of a change in commercial activities. *Business: Theory and Practice*, 25(1), 1-10. URL: <https://doi.org/10.3846/btp.2024.19676>

26. Бабух, І.Б. (2023). Актуальність та специфіка сучасної методології наукових досліджень. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*, 3 (318), 291–294.

27. Гришко В.В. Методологія наукових досліджень у гуманітарній сфері в умовах діджиталізації та великих даних: проблеми, помилки та перспективи досліджень. *Ефективна економіка*. 2023. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.8.1>

28. Живко З.Б., Воронка О.З. Теоретико-методичний аспект через призму системи мотивації праці. *Соціально-правові студії*. Випуск 2 (12), 2021. С. 141-150. [http://www.sls.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/arhiv/sps_2\(12\)_2021/20.pdf](http://www.sls.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/arhiv/sps_2(12)_2021/20.pdf)
<https://doi.org/10.32518/2617-4162-2021-2-141-150> URL: <https://sls-journal.com.ua/uk/journals/tom-4-2-2021>

29. Alazzam, F. A. F., Tubishat, B. M. A.-R., Storozhuk, O., Poplavska, O., & Zhyvko, Z. (2024). Methodical approach to the choice of a business management strategy within the framework of a change in commercial activities. *Business: Theory and Practice*, 25(1), 1–10. URL: <https://doi.org/10.3846/btp.2024.19676>

30. Zhyvko Z.B., Zhyvko M.O., Rodchenko S.S Implementation of practical Recommendations regarding the Organization and Methods of Compiling financial Statements According to national and international Standards. *«Наукові інновації та передові технології»* (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»): журнал. № 5(33) 2024, 2024. С. 675-684.(1489 с.). (Впровадження практичних рекомендацій щодо організації та методики складання фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами).

31. Зінаїда Живко, Світлана Рассадникова, Віктор Живко, Анастасія Шегинська. Основні завдання та методи аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*. №2(74), 2024. С. 83-96. DOI:

10.31732/2663-2209-2024-74-83-96 <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/737/731>

32. Живко З. Б. Використання сучасних методів навчання в управлінських процесах підприємства. *Інновації в управлінні соціально-економічним розвитком* : матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 95-річчю Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (м. Харків, 5 березня 2018 р.). Харків, 2018. С. 54–56.

33. Мартин О. М., Живко З. Б. Методологічні підходи до управління персоналом підприємства. *Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи* : зб. матеріалів XXI Міжнарод. наук.-практ. інтернет-конф. (18 лютого 2019 р.). Переяслав Хмельницький, 2019. Вип. 21. С. 49–53.

34. Мартин О. М., Живко З. Б., Вітер О. М. Методологічні підходи до управління системою мотивації на підприємстві. *Актуальні проблеми економіки та менеджменту* : зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 16 лютого 2019 року). Східноукраїнський інститут економіки та управління. Запоріжжя : ГО «СІЕУ», 2019. С. 41–43.

35. Коваленко А. Методологія наукових досліджень: способи пошуку та опрацювання наукової інформації. *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти* : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет.-конф., 16–17 листоп. 2022 р., м. Миколаїв. Миколаїв, 2022. С. 39–41. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12001> (дата звернення: 10.01.2024).

36. Козубцов І. Методика випереджувального викладання навчальної дисципліни «методології наукових досліджень» здобувачам закладів вищої освіти. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи* : зб. наук. пр. Київ, 2023. Вип. 1. С. 77–86. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(23\).2023.77-86](https://doi.org/10.35387/od.1(23).2023.77-86)

37. Крамаренко С.С., Луговий С.І. Методологія та організація наукових досліджень. Методичні рекомендації для виконання практичних робіт для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Біотехнології та біоінженерія» спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія» денної форми здобуття вищої освіти. Миколаївський національний аграрний університет, 2024. С. 34.

38. Культенко, В. П., Радовільська, О. О. (2020). *Особливості методології наукового пізнання*. Гілея: науковий вісник, 152, 188–190.

39. Лагодієнко В., Іванченкова Л., Іванченков В. Гіпотеза як суттєвий елемент методології наукових досліджень. *Економічний простір*. 2022. Вип. 181. С. 9–13. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/181-1>

40. Методи та техніки наукових досліджень [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до комплексного тренінгу для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Міжнародна економіка» другого (магістерського) рівня / уклад. О. В. Кот, Ю. В. Федотова. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. 29 с.

41. Методологія сучасних наукових досліджень : зб. наук. праць за результатами XVII Міжнар. наук.-практ. конф. (25–26 лют. 2021 р., м. Харків) / за заг. ред. Ю.

Д. Бойчука, С. В. Бережної і К. А. Юр'євої. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2021. 127 с.

42. Нікіфоров, П., & Бабух, І. (2023). Методологія наукових досліджень як особлива галузь економічної науки: сучасне розуміння та нові підходи. *Mechanism of an Economic Regulation*, (3 (101), 73-77. <https://doi.org/10.32782/mer.2023.101.11>

43. Нікіфоров, П.О. (2020). Морально-етичний дискурс в економічних дослідженнях як об'єктивна вимога розвитку науки. Економічний та управлінський потенціал соціалізації економіки. (Монографія). З.І. Галушка (Ред.) Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 106–112.

Інформаційні джерела

1. Google Scholar або Google Академія: пошукова система і некомерційна бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування. URL : <https://scholar.google.com.ua/>

2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://surl.li/vajjvp>

3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». URL: <http://surl.li/fdzvbi>

4. Закон України «Про освіту». URL: <http://surl.li/bqqngq>

5. Законодавство України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua> ; <http://www.ukrpravo.kiev.com> ; <http://www.liga.kiev.ua>.

6. Методологія науки . URL : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific .

7. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського . URL : <http://www.nbuv.gov.ua>

8. Національна парламентська бібліотека України . URL : <http://www.nplu.kiev.ua>

9. Портал полегшення процедури оформлення наукових джерел відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії (ВАК) України та проходження нормоконтролю при написанні публікацій, курсових, дипломних, дисертацій та інших наукових робіт . URL : www.vak.org.ua

10. Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка. URL : <http://korolenko.kharkov.com>

11. Центр досліджень і статистики науки. URL : <http://www.csrs.ua>